

Sygn. akt IV U 1492/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: stażysta Sylwia Dymańska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2013 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania D. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 11 lipca 2013 roku nr (...)

w sprawie D. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do renty rodzinnej

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1492/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 6 listopada 2013 r.

Decyzją z dnia 11 lipca 2013 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), odmówił D. G. przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 23 maja 2011 r. mężu J. G., ponieważ w chwili śmierci zmarły nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Odwołanie od tej decyzji wniosła D. G., domagając się jej zmiany i przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. W uzasadnieniu odwołująca przyznała, że w dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy stwierdzonej przez Komisję Lekarską ZUS, tj. od 3 marca 1999 r. do 2 marca 2009 r., jej mąż nie wykazał pięcioletniego okresu ubezpieczenia. Wskazała też, że zmarły pracował do 1998 r., a ponadto powołała się na swoją trudną sytuację zdrowotną i materialną.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołująca, urodzona (...).r., jest żoną zmarłego w dniu (...).r. J. G..

W chwili śmierci J. G. nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania jednego z tych świadczeń.

W dniu 22 czerwca 2009 r. J. G. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W orzeczeniu z dnia 6 sierpnia 2009 r. Lekarz Orzecznik ZUS uznał wnioskodawcę za osobę całkowicie niezdolną do pracy od marca 2009 r. na okres do 31 sierpnia 2011 r. Na skutek zarzutu wadliwości, sprawa skierowana została do Komisji Lekarskiej ZUS, która w orzeczeniu z dnia 2 października 2009 r. stwierdziła, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy na okres od 3 marca 2009 r. do 31 października 2011 r. Pomimo to, decyzją z dnia 14 października 2009 r. ZUS Oddział w T. odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ w dziesięcioleciu przed dniem złożenia wniosku o rentę, tj. od 22 czerwca 1999 r. do 21 czerwca 2009 r., J. G. udowodnił jedynie 1 rok, 2 miesiące i 29 dni okresów ubezpieczenia, zaś w dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy, tj. od 3 marca 1999 r. do 2 marca 2009 r., wykazał 1 rok, 5 miesięcy i 2 dni okresów ubezpieczenia. Od decyzji tej wnioskodawca nie wniósł odwołania.

W dniu 23 kwietnia 2013 r. odwołująca D. G. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 lipca 2013 r. ZUS Oddział w T. odmówił wnioskodawczyni przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu, ponieważ w chwili śmierci J. G. nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania jednego z tych świadczeń

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

J. G. urodził się w dniu (...)r. i w chwili śmierci miał ukończone 50 lat życia.

dowód:

- kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu- akta ZUS,

Od 5 lipca 1976 r. do 31 lipca 1978 r. zmarły opracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Od 1 sierpnia 1978 r. do 17 marca 1979 r. był zatrudniony w Zakładzie (...) w K. na stanowisku pomocnika montera urządzeń wydobywczych i przetwórczych, od 12 czerwca 1979 r. do

24 stycznia 1983 r. w (...)Spółdzielni (...)w D. na stanowisku mechanika konserwatora maszyn, od 25 stycznia 1983 r. do 30 listopada

1983 r. w Szkole Podstawowej Nr (...) w T. w charakterze woźnego, od 1 grudnia

1983 r. do 31 października 1986 r. w (...)Przedsiębiorstwie (...)

w T. na stanowisku montera urządzeń co, od 11 listopada 1986 r. do 16 listopada

1990 r. w Zakładzie (...)w D. na stanowisku montera instalacji i sieci gazowych, od 28 stycznia 1991 r. do

27 października 1991 r. w (...)Przedsiębiorstwie (...)

w T. na stanowisku ślusarza remontowego- spawacza, od 1 listopada 1991 r. do

31 lipca 1992 r. w (...)

w D. na stanowisku montera sieci- spawacza. Od 11 sierpnia 1992 r. do 14 sierpnia 1993 r. ubezpieczony był sobą

bezrobotną z prawem do zasiłku. Od 28 sierpnia 1993 r. do 28 lutego 1994 r. pracował w (...)w S. na stanowisku

konserwatora maszyn i urządzeń. Od 4 marca 1994 r. do 8 maja 1995 r. był sobą bezrobotną z prawem do zasiłku. Od

9 maja 1995 r. do 4 listopada 1995 r. pozostawał

w zatrudnieniu Urzędzie Gminy w O. na stanowisku robotnika gospodarczego. Od

6 listopada 1995 r. do 1 grudnia 1996 r. był osobą bezrobotną z prawem do zasiłku. Od

2 grudnia 1996 r. do 7 czerwca 1997 r. pracował w (...) s.c.
w S. w charakterze pracownika fizycznego. Od 9 czerwca 1997 r. do 4 maja 1998 r. był osobą bezrobotną z prawem do zasiłku. Od 5 maja 1998 r. do 4 września 1998 r. pozostawał w zatrudnieniu w Urzędzie Gminy w O. w charakterze robotnika gospodarczego. Od 7 września 1998 r. do 30 września 1998 r. był osobą bezrobotną z prawem do zasiłku. Od 1 października 1998 r. do 31 grudnia 1999 r. wnioskodawca prowadził własną działalność gospodarczą. Od 1 sierpnia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. pracował w Urzędzie Gminy w O. w charakterze pracownika gospodarczego, zaś od 12 listopada 2009 r. do 23 maja 2011 r. podlegał ubezpieczeniu w KRUS- ie.

dowód:

- świadectwa pracy i zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druki Rp-7)- akta ZUS,
- kserokopia legitymacji ubezpieczeniowej- akta ZUS,
- druki potwierdzenia ubezpieczenia osób opłacających składki- akta ZUS,
- kwestionariusze dotyczące okresów składkowych i nieskładkowych- akta ZUS,
- zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON- akta ZUS,
- decyzja o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej- akta ZUS,
- zaświadczenie KRUS- akta ZUS,

Zmarły J. G. na przestrzeni całego swojego życia udowodnił 23 lata i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

dowód:

- karta przebiegu zatrudnienia- akta ZUS,

W dziesięcioleciu przed dniem zgonu, tj. w okresie od 23 maja 2001 r. do 22 maja 2011 r., J. G. nie wykazał pięcioletniego okresu ubezpieczenia.

dowód:

- karta przebiegu zatrudnienia- akta ZUS,

W dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy stwierdzonej orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 2 października 2009 r., tj. od 3 marca 1999 r. do 2 marca 2009 r., J. G. wykazał 1 rok, 1 miesiąc i 28 dni okresów składkowych oraz

3 miesiące i 4 dni okresów nieskładkowych, co daje łącznie 1 rok, 5 miesięcy i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

dowód:

- karta przebiegu zatrudnienia- akta ZUS,

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił w oparciu o dokumenty.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić nawet z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Sąd rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 11 lipca 2013 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 65 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń (ust. 1), przy czym, przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy (ust. 2).

Do renty rodzinnej uprawniony jest między innymi małżonek (wdowa, wdowiec) (art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy) po spełnieniu przewidzianych przepisami ustawy wymogów.

Warunkiem ogólnym powstania prawa do renty rodzinnej jest określony status żywiciela w chwili śmierci. Status ów wyraża się ustalonym prawem do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, względnie spełnianiem wymogów do uzyskania jednego z tych świadczeń. Oznacza to, że niemożność ustalenia prawa zmarłego do emerytury lub renty (np. z powodu braku wymaganego okresu składkowego wraz z nieskładkowym) wykluczy możliwość przyznania renty rodzinnej. Przedmiotem ustaleń w takiej sprawie będą zatem wyłącznie przesłanki formalne (tj. pozostające bez związku z kwestią niezdolności do pracy). Ustawodawca przyjął bowiem w art. 65 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS swoistą fikcję prawną, iż osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. Całkowita niezdolność do pracy przypisana jest więc zmarłemu z mocy prawa, jednak dotyczy to stanu na chwilę śmierci.

Okolicznością bezsporną w sprawie było, że w chwili śmierci J. G. nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z akt organu rentowego wynika, że zmarły nie spełniał też warunków do uzyskania emerytury już choćby z tego powodu, że w chwili śmierci miał ukończone dopiero 50 lat życia.

Rację miał też organ rentowy podnosząc, że zmarły nie spełniał warunków do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z treścią art. 57 ust. 1 powołanej na wstępie ustawy, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Przy czym, jak stanowi ust. 2- ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Zgodnie z brzmieniem art. 58 ust. 1, warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok- jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy i nie wlicza się do niego okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (ust. 2).

W myśl ust. 4, przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Jak wynika z karty przebiegu zatrudnienia, zmarły J. G. na przestrzeni całego swojego życia udowodnił 23 lata i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W ostatnim dziesięcioleciu przed dniem zgonu, tj. w okresie od 12 października 2002 r. do 11 października 2012 r., nie wykazał pięcioletniego okresu ubezpieczenia. Również w dziesięcioleciu przed dniem powstania stwierdzonej przez Komisję Lekarską ZUS w orzeczeniu z dnia 2 października 2009 r. niezdolności do pracy, tj. od 3 marca 1999 r. do 2 marca 2009 r., udowodnił jedynie 1 rok, 5 miesięcy i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Okoliczność tę przyznała zresztą sama odwołująca w odwołaniu od zaskarżonej decyzji, podnosząc, że jej zmarły mąż w okresie od 3 marca 1999 r. do 2 marca 2009 r. nie wykazał pięcioletniego okresu ubezpieczenia.

Uzasadniony jest zatem wniosek, że zmarły J. G. w chwili śmierci nie spełniał warunków do przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z obowiązującym obecnie art. 58 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z FUS, wykazania pięcioletniego okresu ubezpieczenia nie wymaga się od osoby, która udowodniła okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolna do pracy.

Powołany przepis art. 58 ust. 4 dodany został do ustawy przez art. 1 pkt 1 ustawy

z dnia 28 lipca 2011 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 187, poz. 1112) dopiero z dniem 23 września 2011 r., a zatem po śmierci J. G.

Wcześniej zaś rozstrzygając tego typu kategorię spraw sądy miały na uwadze treść uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., I UZP 5/05

(OSNP 2006/19-20/305), zgodnie z którą, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy

(art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego

i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Artykuł 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS mówi

o ustalonym prawie w chwili śmierci lub o spełnianiu warunków w chwili śmierci, zatem również według stanu prawnego i interpretacji przepisów na tę chwilę („chwile śmierci”). Jak już podkreślono, całkowita niezdolność

przypisana jest zmarłemu z mocy prawa, jednak dotyczy to stanu na chwilę śmierci. Dlatego też, również z uwagi na treść przepisu, spełnianie przez zmarłego warunków do przyznania prawa do renty należy oceniać na chwilę śmierci.

W chwili śmierci J. G.(...)r.) nie obowiązywał jeszcze przepis

art. 58 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, zastosowanie znajdowała natomiast interpretacja przepisów zawarta w powołanej wyżej uchwale Sądu Najwyższego.

Stosując tę interpretację na tle okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić należało, że

i w tym wypadku zmarły nie spełniał warunków do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy. Wszak nie legitymował się 25- letnim stażem pracy, gdyż wykazał tylko 23 lata i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Zasadnie zatem zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił D. G. przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

W tym miejscu zauważyć jedynie należy, jak słusznie wskazał ZUS w odpowiedzi na odwołanie, że art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przewiduje możliwość wystąpienia z wnioskiem o rentę rodzinną przyznawaną w drodze wyjątku przez Prezesa ZUS. Zasada jest jednak, że w ramach art. 83 ust. 1 ustawy rozpatruje się prawo do świadczenia, o które dana osoba ubiegała się w postępowaniu zwykłym i którego odmówiono ze względu na brak spełnienia ustawowych warunków.

Mając powyższe na uwadze, Sąd rozstrzygnął jak w sentencji wyroku na podstawie art. 65, art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

(...)

(...)

- (...)

- (...)

- (...)

(...)